

отримувати допомогу, довіру і повагу, а також свободу діяльності. Сама ж дитина має стати активним творцем, який виявляє самостійність та ініціативу в процесі творення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вознюк О.В., Машталір А.М. До проблеми формування творчої особистості. *Теоретично-методологічні проблеми виховання дітей та учнівської молоді* : зб. наук. пр. Київ – Житомир : Видавництво ЖДУ, 2004. Кн. II. С. 100–103.
2. Гевко О. Розвиток творчості дітей дошкільного віку як психолого-педагогічна проблема. *Молодь і ринок*. 2016. № 8. С. 51–66.
3. Гузь В., Жейнова С., Таган Л. Організаційно-педагогічні умови ефективної взаємодії дошкільного закладу з сім'єю. *Молодь і ринок*. 2018. № 3. С. 27–30.
4. Каратаєва М. Розвиток творчої особистості дошкільника. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори – 2006», 2008. 352 с.
5. Ковалевська Н. Впровадження у роботу дошкільного навчального закладу нової форми співпраці – батьківський клуб. *Педагогічна освіта: теорія і практика*: зб. наук. пр. Кам'янець-Подільський, 2017. Вип. 23. Ч. 2. С. 179–184.
6. Кульчицька О.І. Творчі здібності та особливості їх прояву в дитячому віці. *Обдарована дитина*. 2000. № 1. С. 10–14.

**Наталія КАЛУЖНА,
Оксана ТЕМНИК**
(Дрогобич)

УПЛИВ КОНСТРУЮВАННЯ НА ПІЗНАВАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНИКІВ

Актуальність дослідження конструктивної діяльності дошкільників зумовлена її можливостями щодо поєднання елементів гри, пізнання та творчої активності дітей. У період їхнього інтенсивного психічного розвитку саме конструювання є одним із важливих засобів формування цілісної особистості. Воно позитивно впливає на розвиток дрібної моторики, удосконалення мислення, мовлення, виховання вольових зусиль та ін.

Попри очевидну освітню цінність, потенціал конструювання може залишатися нереалізованим. Тому необхідно переосмислювати

його вплив на розвиток пізнавальної активності та роль у самовираженні малюків. Питання залучення дітей до конструктивної діяльності у закладах дошкільної освіти досліджують Н. Богдан, Н. Волошин, Т. Кіріченко [2], І. Куліш, А. Микуліна, К. Михайлова [3], В. Сухар [4] та ін.

Зазначимо, що конструктивна діяльність у дошкільний період тісно переплетена з будівельною грою, є її інтелектуальною основою. Адже діти під час маніпуляцій з предметами експериментують, досліджують випробовують їх. З'являються задуми, ідеї, які втілюються потім у конструкції. Під час зведення будівлі малюки пізнають властивості її частин та матеріалів, перевіряють стійкість, функціональність, експериментують з формами, величиною, вагою тощо. Через дотик та візуальний контроль уточнюють знання про сенсорні еталони. Це має неабияке значення для пізнавального розвитку, який у дошкільному віці проходить через такі етапи вдосконалення мислення: наочно-дійового (маніпуляції з предметами); наочно-образного (оперування уявленнями без обов'язкового контакту з предметом); словесно-логічного (здатність міркувати, висувати гіпотези, розуміти). Крім того, під час конструювання активно розвиваються психічні процеси (сприймання, пам'ять, увага, уява тощо), що є важливим «інструментами» роботи мозку та інтелекту [4].

Загалом, будівельно-конструктивні ігри вважаються творчими. У них діти відтворюють об'єкти навколишнього світу через створення та подальше обігрування споруди [3]. Якщо в інших типах ігор дошкільники відображають власні уявлення про довкілля, то в конструктивній – вони вибудовують світ. Саме цей перехід від споглядання та пізнання до творення робить конструювання незамінним засобом розвитку мислення і виховання креативності.

Конструювання поєднує риси технічної творчості та гри, що робить його унікальним серед інших продуктивних видів діяльності. Воно потребує від дошкільників чіткого структурування, вміння виокремити головні деталі, що позитивно впливає на прагматичне і логічне мислення. У виробках-конструкціях відтворюються характерні риси і взаємозв'язки реальних предметів. Водночас конструктивна активність глибоко інтегрована в ігровий процес, бо споруди стають частиною уявного світу, а діти виконавцями і користувачами свого творіння. Отже, дошкільники засвоюють нові знання про довкілля і про себе, навчаються сприймати, думати, запам'ятовувати, аналізувати та розв'язувати проблеми [2].

Конструктивна діяльність дошкільників має певні особливості та унікальна тим, що скерована на результат – побудову якогось об'єкта. Це перші кроки малюків в інженерії та моделюванні, оскільки вони навчаються аналізувати споруду, помічати її частини, порівнювати, класифікувати, рахувати деталі, розуміти просторові відношення, підбирати частини за кольором та ін. [1]. Скерованість на моделювання позитивно впливає на пізнавальний розвиток дітей, бо їм доводиться розв'язувати різні проблеми, наприклад, як будувати, у якій послідовності виконувати завдання, які деталі підібрати, враховуючи розмір, форму, забарвлення. Так засвоюються елементарні знання про простір, величину, фігури, числа, що допомагають правильно розташувати елементи конструкції.

Працюючи з різними матеріалами (геометричними формами, деталями конструкторів, плоскими чи об'ємними елементами з паперу, дерева, пластику тощо), дитина опановує специфічні технічні прийоми їхнього з'єднання, вчиться трансформувати уявний образ у реальну будівлю. Такий процес стимулює аналітичне мислення та здатність до розв'язання проблемних ситуацій, перетворюючи практичні дії з частинами на цілеспрямований інтелектуальний пошук, що є основою подальшого успішного навчання [2].

Зорієнтованість на досягнення, уможливорює формування волевих зусиль та розвиток самоконтролю під час конструювання. Через розв'язування конструктивних завдань дитина не лише отримує інтелектуальну насолоду та впевненість у власних силах, але й опановує соціально-моральні цінності, стає працьовитою, відповідальною. Практичний досвід стає джерелом радості, натхнення, вчить долати труднощі та завершувати розпочате.

Загалом організація конструктивної діяльності у закладі дошкільної освіти ґрунтується на аналізі (розбиранні цілого на частини) та синтезі (створенні нового об'єкта), поєднуючи такі послідовні компоненти: дослідження матеріалів (за допомогою вихователя або самостійно), розвиток образного мислення й уваги (спостереження, концентрація, просторові уявлення), засвоєння послідовності дій та способів роботи (розуміння алгоритму побудови, формування умінь поєднувати деталі тощо). Тому навчання конструювання є досить складним процесом, зорієнтованим на розвиток елементного інженерного мислення дітей. Для цього дошкільні педагоги застосовують різні форми (за зразком, за моделлю, за умовами, за задумом), що дає змогу поступово

ускладнювати конструктивні завдання, прямуючи від копіювання до вільної творчості [4].

Отож, залучення дітей до конструктивної діяльності займає особливе місце в розвитку пізнавальних здібностей. Через практичне маніпулювання матеріалами, предметами відбувається не лише пізнання зовнішніх властивостей (сенсорних еталонів форми, величини, просторових відношень, кольорів), але й опанування складних процесів наочного моделювання. Конструювання трансформує дитячу гру в інтелектуальну працю, де зведення будівель та споруд потребує синтезу уяви і логіки.

Робота з конструкторами є потужним засобом розвитку здатності не лише діяти за вказівкою, але й самостійно ставити мету, планувати етапи реалізації задуму та здійснювати самоконтроль. Удосконалення мисленнєвих операцій, прогнозування результату, оцінка ризиків впливають на волюву сферу, виховуючи наполегливість, впевненість, мотивацію до успіху.

У підсумку, конструктивна діяльність є важливою для самореалізації та підготовки дитини до навчання у школі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грушевська С.-Ю., Катрич І.-М. Основні прийоми навчання конструюванню дітей в умовах закладу дошкільної освіти. *Сучасна українська освіта: виклики, стратегії, технології*: зб. наук. пр. Всеукраїнської науково-практичної конференції (Дрогобич, 21–22 березня 2024 року) / за ред. Т. Пантюк, А. Федорович. Дрогобич : РВВ ДДПУ імені Івана Франка, 2024. С. 240–243.

2. Кіріченко Т.В. Формування ігрової компетентності дітей дошкільного віку засобом конструктивно-будівельних ігор. *Дошкільна освіта у сучасному соціокультурному просторі* : зб. наук. пр. / за заг. ред. О.А. Гнізділової ; відпов. ред. Н. В. Ковалевська. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2023. Вип. 7. С. 113–117.

3. Михайлова К., Микуліна А. Волошин Н. Будівельно-конструктивні ігри як засіб педагогічного впливу на формування особистості дошкільника. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*. 2019. Вип. 2 (10). С. 149–152.

4. Сухар В. Конструювання в закладах дошкільної освіти. Молодший та середній вік. Харків: Ранок, 2018. 176 с.